

# ΣΑΒΒΑΤΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Α'. Ἀριθ. 12.

Σάββατον 25/9 Μαρτίου 1878.

Τιμή 3 χαρτόγραφα.

Κωνσταντινούπολις, 24/8 Μαρτίου.

## ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ.

Τὴν 19/3 μαρτίου, ἡμέραν κυριακὴν, ὥραν 5 μ. μ. ὑπεγράφετο τέλος παρὰ τῶν ῥώσων καὶ παρὰ τῶν ὀθωμανῶν πληρεξουσίων ἡ συνθήκη τοῦ Ἀγίου Στεφάνου περὶ τῶν προκαταρκτικῶν ὅρων τῆς εἰρήνης. Ἐπὶ πολὺ ἐδί-στασεν ἡ Πύλη πρὶν ἢ παραδεχθῇ τοὺς βαρυτάτους ἐκείνους ὅρους, ὧν περίληψιν ἐδημοσιεύσαμεν ἤδη καὶ οἵτινες κατ' ἐλάχιστον φαίνονται τροποποιηθέντες. Καὶ ἀληθῶς οἱ ὅροι οὗτοι εἰσιν αὐτόχρημα ὁ πρὸς ὄφελος τῶν Σλαύων διαμελισμός τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, εἰς ἣν πράγματι οὐδὲν ἄλλο ὑπολείπεται ἢ μικραὶ τινες λωρίδες τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας καὶ ἡ Ἡπειροθεσσαλία. Ἡ πρὸς ἀμοιβὴν μικρῆς ἐπαναστάσεως ἀμέσως κατασταλείσης διδομένη εἰς τοὺς Βουλγάρους αὐτονομία, ἡ καταστροφή τῶν φυσικῶν ὁρίων τοῦ Αἴμου, ἡ αὐτογνώμων καὶ αὐθαίρετος βουλγαροποιήσις χωρῶν ἐν αἷς ἄλλα στοιχεῖα ζωτικώτερα, μᾶλλον προηγμένα εἰς τὸν πολιτισμὸν, πλείονα παρέχοντα ἐχέγγυα πολιτικοῦ βίου, πολλάκις ἀγωνισάμενα τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα, ἀριθμητικῶς πλειοψηφοῦντα, τρισχιλιετῇ ἐθνικῇ δίκαια ἐπὶ τῶν χωρῶν τούτων κεκτημένα, οὐδαμῶς φαίνονται διατεθειμένα ν' ἀνταλλάξωσι τὸν τουρκικὸν ζυγὸν ἀντὶ τοῦ βουλγαρικοῦ, ὅστις ἐκ τῶν πρωτολείων αὐτοῦ φωρᾷται ὅτι οὐδὲν ἐθνικὸν δίκαιον σεβασθήσεται τῶν ἄλλων λαῶν τῶν διὰ μυρίων αἰμάτων διασωσάντων τὴν γλῶσ-

σαν καὶ τὴν ἐθνότητα αὐτῶν—ταῦτα πάντα προαγγέλλουσιν ἀπαισίαν διαιώσιν τῆς ἐν Ἀνατολῇ πάλης μέχρι σχεδὸν ἀμοιβαίας ἐξοντώσεως τῶν χριστιανικῶν λαῶν τῆς χώρας ταύτης, ὑπὲρ ὧν ὁ παρὼν ἐξηγέρθη πόλεμος. Ἡ ὀλοσχερὴς ἀνατροπὴ τοῦ ἐν Ἀνατολῇ καθεστώτος, ἡ ἐγκαινιζομένη διὰ τῆς ῥωσσοτουρκικῆς συνθήκης νέα ἐν αὐτῇ πραγμάτων τάξις, δι' ἧς ὁ σλαυῖσμός γίνεται κύριος τῶν ὀχθῶν τοῦ Δουνάβεως, τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς τοῦ Εὐξείνου, ὅστις ἀποβαίνει καθ' ὅλοκληρίαν ῥωσσικὴ λίμνη, ἡ Οὐγγαρία καὶ ἡ Ρουμανία περισφίγγονται μέχρι πνιγμοῦ ὑπὸ διπλοῦ σλαυικοῦ στοίχου, ὁ σλαυῖσμός ἐπικαθιῆται ἱππαστὶ ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν πορθμῶν, ὧν ἡ κατάληψις χρόνου ἀπλῶς καὶ εὐκαιρίας ἀποβαίνων ζήτημα ἐπαπειλεῖ μέγαν εὐρωπαϊκὸν πόλεμον, ὅστις, κἂν ἀποσοβῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀπειλητικὸς θὰ παρίσταται πάντοτε εἰς μέσον κατὰ πᾶσαν ὥραν καὶ θ' ἀναγκάζῃ τὰς εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις εἰς αἰωνίους παρασκευὰς αἵτινες θὰ διπλασιάζωσι τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ ναυτικοὺς αὐτῶν προϋπολογισμούς.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ζητήματα τοῦ μέλλοντος· τὸ δὲ παρὸν καὶ θετικὸν εἶναι ἡ ἐν τῇ πλείστῃ χώρᾳ τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καταστροφή τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας, ἡ ἀπώλεια πλουσιωτάτης χώρας ἐν τῇ ἀσιατικῇ Τουρίᾳ, ἡ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου ἐξάντλησιν ἐπίστεψις τῆς οἰκονομικῆς καταστροφῆς καὶ καταπτώσεως διὰ τῆς πολεμικῆς ἀποζημιώσεως, ἥτις μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν

χρεῶν τῆς Τουρκίας θ' ἀπορρόφῃ πάσας τὰς θετικὰς προσόδους αὐτῆς μειωθείσας ἤδη τοῦλάχιστον κατὰ τὸ ἥμισυ, τὸ ὧς ἐκ τούτου δυσχερές μὲν τῆς ὑπάρξεως, ἀδύνατον δὲ τῆς ἀναπτύξεως τῆς δυνάμεως ταύτης.

Εὐνόητος ἐντεῦθεν ὁ ἀγωνιώδης δισταγμὸς ὁ ἐπικρατήσας πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς εἰρήνης καὶ τὰ ἐπανειλημμένα μέχρι τῆς κυριακῆς συμβούλια, ἐν οἷς παρίσταντο πάντες οἱ ἐπιζῶντες πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Τουρκίας. Ἐπὶ τέλους ἡ ὑπογραφή ἐκρίθη ἀδύνητος ἀνάγκη, καθ' ὅσον οὐδεμία ἀντίστασις ἦν δυνατὴ ἢ μόνη ἡ παθητικὴ ἐκείνη ἀντίστασις, ἥτις ὑποχωρεῖ μὲν εἰς τὴν βίαν ἀλλὰ δὲν καθιεροῖ αὐτὴν διασώζουσα οὕτω τὸ δίκαιον τῆς διαμαρτυρήσεως καὶ ἐφελκομένη τὰς συμπαθείας τῶν λαῶν. Ἡ Πύλη προὔτιμησε τῆς παθητικῆς ταύτης ἀντιστάσεως τὴν ὑπογραφὴν τῆς εἰρήνης, ἥτις ἐγένετο, ὡς εἵπομεν, τὴν κυριακὴν 29/3 μαρτίου ἐν Ἀγίῳ Στεφάνῳ.

Οἱ ὅροι τῆς εἰρήνης δὲν ἐκοινοποιήθησαν εἰσέτι ἐπισήμως οὐδὲ κοινοποιηθήσονται πρὸ τῆς ἐπικυρώσεως τῆς συνθήκης ἥτις γενήσεται ἐν Πετροπόλει, ἐντὸς δεκαπενθημέρου ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς. Ἐπὶ τούτῳ ἀφίκετο ἐξ Ἀγίου Στεφάνου ἀπὸ τῆς τρίτης ὁ πρῶτος ῥώσος πληρεξούσιος στρατηγὸς κόμης Ἰγνκτιέφ, τὴν στρατηγικὴν φέρων αὐτοῦ στολὴν, ὅστις ἐπισκεψάμενος διαφόρους ἐνταῦθα ἐπιστημύτητας, ἐπρόκειτο ν' ἀπέλθῃ χθὲς τὸ ἑσπέρας διὰ τοῦ ῥωσικοῦ ἀτμοπλοίου *Βλαδιμήρου* εἰς Ὀδησὸν, συνοδευόμενος ὑπὸ εἰδικοῦ καὶ ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου τῆς Πύλης, ὅστις ὑποτίθεται ὅτι ἔσται ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν Ρεούφ πασσάς, πρὸς ἀνταλλαγὴν τῶν ἐπικυρώσεων τῆς συνθήκης, μεθ' ἣν καὶ μόνην ἡ περὶ τῶν προεισαγωγικῶν ὅρων τῆς εἰρήνης συνθήκη ἀνακοινωθήσεται ἐπισήμως εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις.

Ἐκ τῶν ὅσα δημοσιεύουσιν αἱ ἐπιτόπιοι ἐφημερίδες τὴν ἐβδομάδα ταύτην, οἱ ὅροι τῆς εἰρήνης φαίνονται μικρὸν τροποποιηθέντες. Οὕτω, φέρ' εἰπεῖν, ὁ περὶ παραχωρήσεως ἐξ ἠθωρηκτῶν πλοίων ὅρος κατ' ἄλλους μὲν ἐγκα-

τελείφθη ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, ὁρισθέντος ὅτι ἀφοῦ δοθῇ ἀπέναντι τῆς πολεμικῆς ἀποζημιώσεως ἡ χωρογραφικὴ ἀποζημίωσις ἐν Ἀσίᾳ, ἐκτιμηθεῖσα ἀντὶ ἐνὸς διλλιονίου ῥουβλίων, ὁ τρόπος τῆς πληρωμῆς τοῦ ἐπιλοίπου τῆς ἀποζημιώσεως συμποσούμενου εἰς 410 ἑκατομμύρια ῥουβλίων ὁρισθήσεται διὰ μεταγενεστέρως συνεννοήσεως μεταξὺ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Σουλτάνου, κατ' ἄλλους δὲ, ἀντὶ τῆς παραιτήσεως ἀπὸ τοῦ περὶ στόλου ὅρου ἡ Ῥωσσία ἀπῆρτησε καὶ ἔλαβεν ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὴν Βουλγαρίαν τὸν κόλπον τοῦ Σάρου, ὅστις δεσπόζει τῆς Καλλιπόλεως καὶ τοῦ Πλαγιαρίου.

Περὶ τῶν λοιπῶν ὅρων ἐρρέθησαν παράδοξά τινα καὶ σχεδὸν ἀπίστευτα. Λέγεται ὅτι ἡ Ῥωσσία μεριμνῶσα τὰ μάλιστα περὶ τῶν προσφιλῶν αὐτοῖς Βουλγάρων δυσχερέστησεν οὐ μόνον τὴν Ρουμανίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν δις ἐκχέασαν τὸ αἷμα αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ σλαβικοῦ ἀγῶνος Σερβίαν, ἀφαιροῦσα αὐτὴν τὴν Νύσσαν, ἣν κατεκτήσατο διὰ πολέμου, καὶ δίδουσα τὴν πόλιν ταύτην εἰς τὸ μακρόθρεπτον αὐτῆς παιδίον, εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Λέγεται πρὸς τούτοις ὅτι ἡ Σερβία καὶ ἡ Ρουμανία κηρυχθήσονται οὐχὶ βασιλεια, ἀλλ' ἀπλῶς ἀνεξάρτητοι ἡγεμονίαι, πλήρεις μὲν ἀπολαύουσαι ἐσωτερικῆς αὐτονομίας, ἀλλ' οἰονεὶ προστατευόμεναι τῆς Ῥωσσίας ὡς πρὸς τὰ ζητήματα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἅπερ θὰ διαβρῦθαιζονται ὑπὸ τῆς δυνάμεως ταύτης.

Ὡς ἐκ τούτων αἱ ἀτυχεῖς παραδουνάβειοι ἡγεμονίαι τὰ μάλιστα φαίνονται δυσχερεστημέναι κατὰ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτῶν συμμάχου καὶ προστάτιδος καὶ πρᾶσκειάζονται νὰ διεκδικήσωσι τὰ δίκαια αὐτῶν ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ συνεδρίῳ ἐὰν ὅμως ἀξιωθῶσι νὰ παρεδρεύωσιν ἐν αὐτῷ, ὅπερ ἀμφίβολον φαίνεται, ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Ρουμανία, ἥτις τοσοῦτον συνετέλεσεν εἰς τὴν τελικὴν ἐκβασιν τοῦ πολέμου τούτου πρωταγωνιστήσασα ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Πλέβνας, δὲν ἠξιώθη ν' ἀντιπροσωπευθῇ κατὰ τὰς ῥωσσοτουρκικὰς διαπραγματεύσεις.

Ἀφ' ἑτέρου αἱ εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις καὶ μάλιστα αἱ ἀμέσως ἐνδιαφερόμεναι εἰς τὰ τῆς Ἀνατολῆς Αὐστρία καὶ Ἀγγλία οὐδ' αὖ μὴ φαίνονται διατεθειμέναι ν' ἀποδεχθῶσι τοιούτους εἰρήνης ὅρους, οἵτινες καθυποτάσσουσι δυνάμει τὴν Τουρκίαν εἰς τὴν Ῥωσσίαν καὶ καθιστῶσι τὴν Κωνσταντινούπολιν, κατὰ τὸ εὐφυὲς λόγιον τοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ, τὸ Βατικανὸν τῆς Ῥωσσίας. Σπουδαῖοι ὑφίσταντο φόβοι καὶ σχεδὸν ἐπὶ θύραις ἐθεωρεῖτο ὁ πόλεμος, ναυαγησάσης ὁλοσχερῶς ἐπὶ τέλους τῆς ὑπὸ τῆς Αὐστρίας γενομένης προτάσεως περὶ εὐρωπαϊκῆς συνδιασκέψεως· ἡ Ἀγγλία οὐδ' ὅλως πρესκευάζετο, οἱ στόλοι αὐτῆς ἐλάμβανον διαταγὰς ἀπόπλου, ἡ Αὐστρία ἐζήτηε ἐκτακτον παρὰ τῶν Βουλῶν πίστωσιν, διέτασσε τὴν ἐμπόλεμον κατάστασιν μέρους τοῦ στρατοῦ αὐτῆς, ὅτε ἡ Ῥωσσία ἀπροσδοκῆτως ἐποιεῖτο τὴν πρότασιν περὶ συγκροτήσεως εὐρωπαϊκοῦ συνεδρίου ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ πρίγκηπος Βίσμαρκ. Τὴν πρότασιν ἀμέσως ἀπεδέξατο ἡ Γερμανία καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Αὐστρία, ἀλλ' ἄγνωστος εἰσέτι διατελεῖ ἡ ἀπάντησις τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας. Τοῦτο μόνον ἐκ τῶν τηλεγραφημάτων γινώσκειται, ὅτι ἐν μὲν Γαλλίᾳ ἡ *Γαλλικὴ Δημοκρατία*, ὄργανον τοῦ κ. Γαμβέττα, ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ Γαλλία ὀφείλει ν' ἀπόσχη τοῦ συνεδρίου, ἐὰν αἱ εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις ὡς ἔδραν αὐτοῦ ἀποδεχθῶσι τὸ Βερολίνον, τὴν δὲ γνώμην ταύτην ἀσπάζονται αἱ πλείσται τῶν συντηρητικῶν ἐφημερίδων. Περὶ δὲ τῆς Ἀγγλίας λέγεται ὅτι δύναται μὲν νὰ παραδεχθῇ τὸ ἐν Βερολίνῳ συνέδριον, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγυήσεών τινων. Δὲν εἶναι τολμηρὸν ἴσως νὰ προεικάζῃ τις ὅτι ἡ πρώτη τῶν ἐγγυήσεων τούτων τῶν αἰτηθησομένων ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἔσται ἡ συζήτησις καὶ ἐπίλυσις τοῦ ὅλου ἀνατολικοῦ ζητήματος ὑπὸ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ συνεδρίου, ἄνευ τῶν ἐπιφυλάξεων, ἃς ποιεῖται ἡ Ῥωσσία περὶ ζητημάτων καθαρῶς Ῥωσσοτουρκικῶν, ἐν οἷς ἀποκρούει τὴν ἀνάμιξιν τῆς Εὐρώπης, καὶ περὶ ζητημάτων γενικοῦ εὐρω-

παϊκοῦ συμφέροντος, οἷα χαρακτηρίζοντα μόνον τὰ τῶν πορθμῶν καὶ τοῦ Δουνάβεως.

Εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ ὅλου ἀνατολικοῦ ζητήματος φαίνεται ἀποκλίνουσα καὶ ἡ Ἰταλία, ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τοῦ ἐνερκτηρίου εἰς τὰς βουλὰς λόγου τοῦ νέου κύτῃς βασιλέως Οὐμβέρτου. Κατὰ τὴν περίληψιν ἣν διὰ τοῦ τηλεγράφου ἐλάβομεν τοῦ λόγου τούτου, ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος λέγων πρῶτον ὅτι παγιωθείσης νῦν ἐπὶ ἀκλονήτων βάσεων τῆς ἐνότητος τῆς Ἰταλίας δύναται νῦν αὕτη νὰ προβῇ εἰς μεταρρυθμίσεις καὶ καταδεικνύων ὅτι ἡ Ἰταλία κατὰ τὰ ἐν Ἀνατολῇ γεγονότα αὐστηρῶς τὰς συνθήκας ἐφύλαξε καὶ ἀπόλυτον ἐτήρησεν οὐδετερότητα, ἐξεδήλωσεν ὅτι ἡ Ἰταλία συναινεῖ ἀδιστακτως εἰς τὴν σύνοδον συνδιασκέψεως, τὸ δὲ παράδειγμα τῆς συγχρόνου αὐτῆς ἱστορίας παρέχει αὐτῇ ἐπιχείρημα ὅπως ὑποστηρίξῃ τὴν λύσιν τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος, ἥτις ἔσται συμφωνοτάτη πρὸς τὴν δικαιοσύνην καὶ πρὸς τὰ δίκαια τῆς ἀνθρωπότητος.

Αἱ ἐκδηλούμεναι αὗται διαθέσεις τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἀναγκαίαν καθίστων τὴν ἀποστολὴν ἐκ μέρους τῆς τὰ μάλιστα εἰς τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα ἐνδιαφερομένης Ἑλλάδος ἀνδρὸς, ὅστις νὰ συνηγορήσῃ πρὸς αὐτὰς ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ ἐλληνισμοῦ. Τοιοῦτος ἐξελέγη λίαν ἐπιτυχῶς ὁ κ. Τρικούπης, ὅστις ἐπρόκειτο νὰ μεταβῇ παρὰ ταῖς αὐλαῖς Ῥώμης, Παρισίων καὶ Λονδίνου καὶ παρὰ ταῖς ἄλλαις ἐν ἀνάγκῃ. Ὁ αὐτὸς δὲ πολιτικός ἀνὴρ πρόκειται νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ τὴν Ἑλλάδα ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ συνεδρίῳ, ἐὰν προσκληθῇ νὰ παραδρεῖσῃ, τοῦθ' ὅπερ πιθανολογεῖται ἐκ τοῦ τελευταίου τηλεγραφήματος, καθ' ὃ αἱ δευτερεύουσαι δυνάμεις θὰ μετὰσχωσιν ἐν τῷ συνεδρίῳ.

Ἡ παρουσία Ἑλλήνου ἀντιπροσώπου ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ συνεδρίῳ τοσοῦτω ἀναγκαιοτέρα ἀποβαίνει, ὅσην τὸ ἐλληνικὸν ζήτημα κατ' ἀνάγκην ἀναφυέν κινδυνεύει νὰ λάβῃ μεγάλαις διαστάσεσι ἂν μὴ ληθῇ ὑπ' ὅψιν ἐν τῷ συνεδρίῳ.